

AKTUALIJOS

*Žiema yra kaip graviūra, pavasaris kaip akvarelė,
vasara kaip nutapytas paveikslas, o ruduo kaip visų jų
mozaika.*

Stanley Horowitz

*Aš tokia laiminga, kad gyvenu pasaulyje kuriame yra
spalvai.*

L. M. Montgomery

Ruduo...metų paskutinė, mieliausia šypsena.

William Cullen Bryant

Viešnagė UAB "Šiaulių vandenys"

Spalio 4 d. federacijos pirmininkas Romualdas Nemanius viešėjo Šiauliuose ir susitiko su UAB "Šiaulių vandenys" profsąjungų aktyvu. Šios profsąjungos pirmininkas Vytenis Masiulis kalbėjo apie išskylančius klausimus įsigaliojus naujam

darbo kodeksui, diskusijoje aptarti ir kiti aktualūs klausimai. Federacijos pirmininkas informavo apie rengiamus seminarus profsąjungiečiams, susijusius su nauju darbo kodeksu.

ŠIAME NUMERYJE:

2	A.Černiauskas. Profesinės sąjungos – didesnės nei partijos
3	Darbuotojų atstovės tebėra „matomos“ / Spalio 7-oji – pasaulinė oraus darbo diena
4	Po 8 metų – dar vienas socialinis susitarimas
5	L. Visentini: norime įtikinti ES priimti plataus užmojo ir tvirtą Europos socialinių teisių ramstį
6	Profesinės sąjungos: socialinės teisės visų pirma! / Pasijuokime

***Gimimo dienos proga sveikiname
Revizijos komisijos pirmininkę
Silviją Grumadienę***

A.Černiauskas. Profesinės sąjungos – didesnės nei partijos

Kritikuoti profesines sąjungas, atrodo, tapo gero tono ženklu. Net, kai nauji tyrimai akcentuoja daug stiprybių (išvystyta struktūra, aktyvi veikla politiniame lauke, žmogiškasis kapitalas ir kt.), jos vis vien nurašomos kaip „bejėgiškos“.

Neva, profesinės sąjungos reprezentuoja per mažai darbuotojų, mūsų įtaka per menka ar kažko tiesiog nepadarome. Komiška: vien Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija (LPSK) su savo 50 tūkst. narių yra skaitlingesnė nei kelios didžiosios partijos kartu sudėjus. Beje, į LPSK statistiką patenka tik tvarkingai mokantis nario mokestį, kai partijų sąrašuose rasime metus ir ilgiau nesusimokėjusių „narių“.

Nuveikta daug svarbių darbų

Nors esame didžiausia skėtinė profesinių sąjungų organizacija, bet ne vienintelė. Taigi, profesinės sąjungos ne tokios mažos – telkiame iki 15 proc. šalies darbuotojų (nors oponentai mėgina įtikinti pagal ydingą metodiką išrastu rodikliu – 8 proc.). Suprantama, kad socialiniams „partneriams“ apsimoka menkinti profesinių sąjungų svarbą, jų įtaką. Vis tik nepamirškime esmės: ne kas

kitas, o pastarosios sugebėjo sustabdyti beprotišką Darbo kodekso liberalizavimą. Nors jis nėra toks palankus darbuotojams, kokio siekėme, vis tik sugebėjome laiku nukenksminti tikslia bombą. Beje, to pasiekėme nepaisant nevienodų derybinių pozicijų ir nuolat laužomų „partnerių“ pažadų.

Taip pat ne kas kitas, o profesinės sąjungos sugebėjo įnešti sveiko proto į daugumą buldozerių stumtų valstybinių reformų. Taip, čia yra nemažai bėdų, bet įsivaizduokite, kokia prasta situacija būtų, jei profesinės sąjungos nebūtų paprieštaravusios politikų savivalei?

O kur dar nuolatinė svarstomų teisės aktų analizė ir pasiūlymų teikimas, darbas su tarptautinėmis profesinių sąjungų organizacijomis, prisidėjimas prie pozicijų, darančių įtaką Lietuvai, įvairiais ES politikos formavimo klausimais, projektinė veikla, mokymų rengimas, kolektyvinės derybos įmonėse, teisinės narių konsultacijos, žmonių gynimas teismuose ir pan.?

Narių problema – šalies atspindys

Lietuvos profesinėms sąjungoms mėgstama prikaišioti, piktdžiugiškai pirštu baksnojant į kitas šalis ir aiškinant, kad ten jos didesnės, daugiau dalykų daro. Kas tai lemia?

Pirma – iš Lietuvos emigravo keli šimtai tūkstančių darbingo amžiaus žmonių. Taip, profesinės sąjungos irgi nuo to nukentčia – staigmena, ar ne? Kai

darbdaviai skundžiasi žmonių trūkumu, galvojama, kaip jiems padėti; kai tai paveikia profesijas – laikoma jų silpnumo požymiu ir vis stengiamasi užberti druskos ant žaizdos.

Antra – skirtingų šalių ir verslo struktūros skirtingos. Profesinės sąjungos dažniau kuriasi ir daugiausia darbuotojų sutelkia ten, kur vyrauja stambus verslas. Kokia situacija Lietuvoje? Smulkios ir vidutinės įmonės sudaro apie 99 procentų įmonių! Natūralu, kad darbuotojų organizavimas nėra toks sklandus.

Kadangi profesinės sąjungos negauna subsidijų iš valstybės biudžeto, o išsilaiko pačios, sudėtinga varžytis turimais ištekliais. Kitas dalykas – mūsų žmonės nėra turtingi, bet vis tiek pasirenka mokėti nario mokestį – dažniausiai 1 proc. nuo savo algos – dėl darbuotojams svarbių tikslų.

Darbdavių alergija darbuotojų atstovams

Prie šios dėlionės dar pridėjime darbdavių neigiamą nusistatymą ir pradės ryškėti tikrasis vaizdas. Juk dažnas Lietuvos darbdavys į darbuotojus nežiūri kaip į partnerius, prisidedančius prie verslo klestėjimo. Veikia kaip į nuosavybę, su kuria galima elgtis kaip patogiau (būdžiavos laikai dar ne visai išguiti iš lietuvių mentaliteto). Jei tokiose įmonėse darbuotojai užsinori kurti profesinę sąjungą, siekiama tai kuo greičiau užgniaužti. Nebūkime naivūs: spaudimas, grasinimai atleisti, papildomos, nemalonios užduotys, didesnis krūvis, papirkinėjimai prie atlyginimo pridedant 15 eurų – tai tik kelios „derybinės“ priemonės, kurių imasi ne taip mažai šalies darbdavių. Tai matome versle, policijoje, mokyklose...

O kai kuriose srityse idėjos apie darbuotojų telkimąs iškart untildomos. Ar žinote, kuo baigiasi mėginimai įkurti profesines sąjungas prekybos tinkluose? O bankuose (net ir skandinaviškuose)? Geriau atleisti aktyvistus su dosnėmis išieitinėmis nei leisti „įsiveisti“ profesinėms sąjungoms.

Visada galima padaryti geriau ir daugiau – to siekiame kiekvieną dieną. Vis tik, mano galva, dirbant tokiomis sąlygomis, profesinės sąjungos padaro

daugiau nei iš jų galima tikėtis. Beje, darbdaviai ką tik įgavo dar vieną svertą, kad galėtų nepaisyti darbuotojų. Tai – darbo tarybos. Taip, yra šalių, kur jos veikia tinkamai, bet Lietuvoje jų prikurta dirbtinai (profsajungų sąskaita). Kyla didelių abejonių ir dėl to, kieno interesams atstovaus tokie dariniai. Jau dabar matome, kad tai yra veikiau darbdaviui ištikimų statytinių, o ne darbuotojų atstovų darinys.

Taigi, pabandykite lenktyniauti, kai jums prie kojos rišami vis didesni akmenys.

*LPSK pirmininkas
Artūras Černiauskas*

DARBUOTOJŲ ATSTOVĖS TEBĖRA „MATOMOS”

Rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų bendrovės "Baltijos tyrimai" 2017 m. rugsėjo 25 - spalio 8 dienomis atliktos apklausos duomenimis, 43 proc. respondentų profesinėmis sąjungomis pasitikėjo, o 40 proc. teigė jomis nepasitikį. Tarp 20 į apklausos sąrašą įtrauktų institucijų profesinės sąjungos 18-osios. Prasčiau už jas buvo vertinama Vyriausybė (43:52) ir Seimas (32:64).

Seniai pastebėta, kad profesinių sąjungų reitingai svyruoja "švytuoklės principu". Štai rugpjūčio 3-17 dienomis įvykusios analogiškos apklausos duomenimis, pasitikinčiųjų skaičius šoktelėjo net 3 procentais (44:41), kai liepos mėnesio apklausoje

apklaustųjų jomis pasitikėjo tik 41 procentai. Profsajungų įvaizdis visuomenės akyse pastaraisiais metais po truputį gerėja: 2016 metų teigiamų vertinimų vidurkis peržengė 44 procentų ribą, kai 2015 metais tebuvo tik 38,7 procentai.

Nors vis dar kaltinamos pasyvumu, susiskaldymu (deja, kartais net susipriešinimu), ypač kovoje prieš Darbo kodekso liberalizavimą darbuotojų atstovės buvo gana viešingos. Aktyvių kovotojų įvaizdį sustiprina ir švietimo, miškininkų profesinių sąjungų veikla, kuri yra bene "matomiausia" viešojoje erdveje.

Parengta pagal lprofsajungos.lt informaciją

J. Matuizienė. Spalio 7-oji – pasaulinė oraus darbo diena

Viso pasaulio profesinės sąjungos pažymi spalio 7-ąją, siekdamos atkreipti dėmesį į mažiausias pajamas gaunančius darbuotojus, jų šeimas, į socialinio dialogo plėtrą ir jo svarbą, užtikrinant darbuotojų teises į saugų, gerai apmokamą darbą ir orią senatvę.

Terminas "Orus darbas" pirmą kartą paminėtas 1999 m. Tarp-tautinės darbo organizacijos (TDO) ataskaitoje, kurioje apibrėžtas oraus darbo tikslas ne tik sukurti darbo vietą, bet ir užtikrinti darbuotojams priimtiną darbo vietos kokybę. Oraus darbo sąvoka apibendrina žmonių siekius darbiname gyvenime. Tai apima galimybes dirbti darbą, kuris yra produktyvus ir užtikrina tinkamas pajamas, saugumą darbo vietoje ir socialinę apsaugą šeimoms, geresnes asmeninio tobulėjimo ir socialinės integracijos perspektyvas, laisvę žmonėms išreikšti savo problemas, organizuotis ir dalyvauti priimant sprendimus, turinčius įtakos jų gyvenimui ir lygias galimybes bei vienodas sąlygas visiems moterims ir vyrams.

Nuo 2008 m. Pasaulio profesinių sąjungų konfederacija organizuoja Pasaulinę oraus darbo dieną spalio 7. Tai yra diena, kai mobilizuojasi viso pasaulio profesinės sąjungos.

Kokia situacija Lietuvoje?

Labai gaila, tačiau Lietuvoje vis dažniau kalbama ne apie orų darbą, o apie skurdą darbe. Tai reiškia, kad, dirbdamas 8 valandas per dieną ir daugiau, Lietuvos darbuotojas neuž-

tikrina savo ir šeimos pagrindinių poreikių.

Nepaisant tam tikrų investicijų į skurdo ir socialinės atskirties mažinimą, padėtis nesikeičia nuo 2005 m. Didžiausią skurdo riziką patiria šeimos, kurias sudaro vienas suaugęs asmuo su vaikais, šeimos su trimis ir daugiau vaikų bei vieniši asmenys. Skausmingiausia problema, kaip jau minėjau, kad skurdą patiria dirbantys, bet minimalų atlyginimą gaunantys

asmenys. Kylant kainoms, artėjant šildymo sezonui, šios problemos dar labiau slėgs mažiausias pajamas gaunančius žmones. Lietuvoje akcentuojama vaikų skurdo problema, tačiau ją pavyks išspręsti tik padidinus tėvų pajamas.

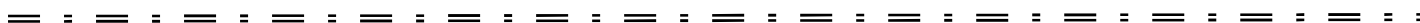
Viso to pasekmė – praradome beveik trečdalį Lietuvos. Jeigu 1990 m. Lietuvoje gyveno 3,7 mln. gyventojų, tai 2017 tik 2,8 mln. Remiantis oficialia statistika, gyventojų skaičius sumažėjo 23 proc. Nebegalime

taikstyti su dažniausiai jaunu, puikų išsilavinimą įsigijusių žmonių, kurie galėtų prisidėti prie Lietuvos gerovės kūrimo, išvykimu iš Lietuvos. Pagal pagrindinį gerovės rodiklį – vidutinę tikėtiną gyvenimo trukmę Lietuva Europos Sąjungoje užima paskutinę vietą. Mirtinumas darbingo amžiaus kategorijoje (15-64 m.) yra vienas iš didžiausių ES.

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija reikalauja atlyginimų augimo, saugių ir sveikų darbo sąlygų, realaus socialinio dialogo su darbuotojų atstovais, mokymosi prieinamumo visoms amžiaus grupėms ir orių pensijų visą gyvenimą dirbusiems mūsų piliečiams. Daugiau dėmesio turi būti skiriama šeimai – darbo ir laisvalaikio suderinamumui, darbo laiko lankstumui, pakankamam kiekiui ikimokyklinių įstaigų bei vyresnio amžiaus gyventojų slaugos užtikrinimui.

LPSK generalinė sekretorė Janina Matuizienė

PO 8 METŲ – DAR VIENAS NACIONALINIS SUSITARIMAS

Spalio 16 d. Vyriausybėje pasirašytas Susitarimas dėl šalies pažangai būtinų reformų. Jį pasirašė premjeras Saulius Skvernelis, penkių verslą ir investuotojus vienijančių organizacijų ir dviejų profesinių sąjungų vadovai. Svarstant dokumento projektą tiek Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos (LPSK), tiek Lietuvos profesinės

sąjungos „Solidarumas“ valdybose diskusijų ar abejojančių susitarimo nauda netrūko. Buvo prisimenamas ir 2009 m. pasirašytas garsusis nacionalinis susitarimas, kuris iki 2010 m. pabaigos numatė tam tikras priemones pažaboti ekonominei krizei. Tačiau dar ne-sibaigus jo galiojimui vienoje protesto akcijų profsąjungos jį simboliškai sudegino, taip iliustruodamos nusivylimą valdžios pažadais. Vis dėlto balsų dauguma abiejų profsąjungų valdybos priėmė sprendimus įgalinti pirmininkus pasirašyti 2017 m. Susitarimą.

Tikisi, jog padės susitarti. Anot premjero, susitarimas sudarys galimybes glaudžiau bendradarbiauti, „Vyriausybei sėkmingai siekti esminių pokyčių daugelyje sričių“. Kad susitarimas sudarys prielaidų vieniems kitus geriau girdėti ir susitarti,

tikisi ir profesinių sąjungų atstovai. LPSK pirmininkas Artūras Černiauskas po pasirašymo ceremonijos žurnalistams sakė, jog šio susitarimo pasirašymas yra „didelis žingsnis į priekį“. Jo teigimu, šiuo metu problemas stengiamasi spręsti pasitelkiant vyriausybę ir Seimą, o šiuo susitarimu „vyriausybė įsipareigojo pažadinti mus, padėti mums, kad mes neieškotume kelių į vyriausybę, o ieškotume kelių į bendradarbiavimą, į sutarimą, kad galėtume atsisėsti su darbdaviais ir kalbėtis apie darbo užmokestį, apie darbų saugą, apie darbo sąlygas“. Iš šio susitarimo, anot A. Černiausko, tikimasi, kad „socialinio dialogo judėjimas paspartės“. „Solidarumo“ pirmininkė Kristina Krupavičienė tuo tarpu labiau pabrėžė nepakankamai kokybiško dialogo su vyriausybe problemą ir išreiškė viltį, kad šis susitarimas padėtų pakeis.

Parengta pagal lprofsąjungos.lt informaciją

L. Visentini: norime įtikinti ES priimti plataus užmojo ir tvirtą Europos socialinių teisių ramstį

Spalio 18 d. Briuselyje įvyko Trišalis socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimas. Šis rudens socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimas buvo skirtas temai „Europos ateities kūrimas: atsparumo didinimas ir ekonominės bei socialinės pažangos visiems skatinimas“.

Diskusijose aptartos trys potėmės: Europos socialinė dimensija; socialinių partnerių dalyvavimas formuojant politiką ir vykdant reformas nacionaliniu lygmeniu – padaryta pažanga ir būdai, kaip pagerinti jų dalyvavimą; ir investicijos į mokymąsi skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės kontekste. Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC) generalinis sekretorius Luca Visentini susirinkusiesiems pabrėžė, jog dabar labiau nei bet kada reikia imtis konkretnių priemonių, kad dirbančių žmonių gyvenimas iš tikrųjų pasikeistų. Luca Visentini savo kalboje teigė, kad Europos profesinės sąjungos nori įtikinti ES valstybes nares priimti plataus užmojo ir tvirtą Europos socialinių teisių ramstį, o Europos Komisiją – imtis tolesnių

veiksmų, kad jis būtų visiškai įgyvendintasi. Reikalingos konkrečios priemonės, kad dirbančių žmonių gyvenimas iš tikrųjų pasikeistų. Daugelis dirbančių žmonių dar nejaučia jokio atsigavimo ir jiems reikia tvirtų įrodymų, kad Europos Sąjunga yra įsipareigojusi užtikrinti socialinį teisingumą ir socialinę pažangą. ES turi pasivyti laiką, prarastą per ilgus krizės metus, taip pat suvaldyti pokyčius, kurie įvyks dėl priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir skaitmeninimo, kad nė vienas darbuotojas nebūtų paliktas nuošalyje.

Šaltinis: Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC); vertė Lietuvos maistininkų profsąjunga

Profesinės sąjungos: socialinės teisės visų pirma!

Spalio 19 d. atstovai iš Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos, Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojų, Lietuvos radijo ir televizijos kūrybinių darbuotojų profesinio susivienijimo, Lietuvos metalistų profesinių sąjungų susivienijimo bei Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos šalia Europos Komisijos atstovybės, Vilniuje, išreiškė solidarumą su visos Europos bei Turkijos profesinėmis sąjungomis įsijungdami į tarptautinę akciją „Socialinės teisės visų pirma!“ (angl. Social Rights First!“).

Tokiu būdu Lietuvos profesinės sąjungos, kartu su kitų šalių darbuotojų atstovais, atkreipia aukščiausio lygio vadovų dėmesį į „Europos socialinių

teisių ramsčio“ svarbą. Šis dokumentas bus vienas pagrindinių klausimų Socialinių reikalų aukščiausio lygio susitikime, kuris įvyks lapkričio 17 d., Geteburge, Švedijoje. Manoma, kad susitikimo metu bus pasirašyta deklaracija „Dėl Europos socialinių teisių ramsčio“, kuris ateityje taptų socialinės politikos įgyvendinimo gairėmis.

Susitikimas Geteburge suburs Europos šalių vadovus ir ministrus pirmininkus, Europos Komisijos, profesinių sąjungų, darbdavių, visuomeninių organizacijų vadovus. Jame, be kita ko, bus kalbama ir apie tai, kaip kurti gerovės valstybę, darbuotojams užtikrinti sąžiningą ir teisingai apmokamą darbą, kt.

Parengta pagal LPPSF informaciją

P A S I J U O K I M E

Aš nuo mažens domėjausi geografija ir norėjau apsigyventi mieste, turinčiame įdomų, iš dviejų žodžių susidedantį pavadinimą, pavyzdžiui, Buenos Airėse, Los Andže, Monte Karle. Mano svajonė dalinai išsipildė...

Dabar gyvenu Kazlų Rūdoje!

- Kaip tavo dukrai gyvenimas susiklostė?
- Puikiai. Vyras myli, kailinius perka, po kurortus vežioja.
- O sūnui?- O sūnui bjaurybė papuolė. Tai jai kailinius pirk, tai į kurortą vežk.

Siaubas, kaip karšta jūsų kontoroje! Gal atidarykite ką nors...- Gera mintis! Alaus ar konjako?

- Petriukas sako tėčiui:
- Tėti, direktorius skambino, nori, kad atvažiuotum.
 - Tai ką vėl prisidirbai, asile tu?
 - Čia tavo direktorius skambino.

Mokytoja skundžiasi išdykėlio tėvui:– Jūsų sūnus nupiešė ant suolo musę, ir aš nusimušiau ranką ją bemušdama.– Tai dar nieko, – atsako tėvas. – Jis štai neseniai vonioje nupiešė krokodilą, tai aš iššokau pro nupieštas duris.

Ruošė, redagavo, maketavo ir spaudė Lietuvos visuomeninių paslaugų profsąjungų federacija
Pirmininkas mob. 8 68708235; buhalterė mob. 8 68434189; LVPF.Nemanius@gmail.com;
Adresas: 2600 J. Jasinskio 9, 01111 Vilnius; LPSK teisininkas Manvydas Pilka 84050270.
Išėina kartą per mėnesį. Apimtis: 1 spaudos lankas. Tiražas 200 egz.
Teisingumo ministerijos leidimas Nr. 257